

PAMĚTNÍ LIST POZVÁNÍ

na 16. pietní shromáždění občanů k uctění
památky obětí pochodu hladu a smrti
z koncentračního tábora Gross Rosen,
které se koná

Choustníkovo Hradiště 27. května 2017

**v sobotu 23. června 2018 od 10 hodin dopoledne
u památníku obětí pochodu
v Choustníkově Hradišti.**

Na zločiny nacismu nelze zapomenout!

V poslední době o nacistickém komplexu der Riese (česky *obr*) v Dolním Slezsku napsali Poláci mnoho. Televize vysílala několik dramatických pořadů o zlatém pokladu ukrytém v hlubokých štolách pod Sovími horami. Nic. Pravda je však jiná, stejně dramatická, ale daleko otřesnější.

V druhé polovině války začalo téct Němcům do bot. Z východu se valila Rudá armáda a na normanském pobřeží se chystali k vylodění Spojenci, proto spěchali válečnou výrobu ukrýt pod zem. Prakticky celé továrny. Pracovních sil měli dostatek. Koncentrační tábory přestaly mít charakter vyhlazovací. Vězně začali ničit těžkou fyzickou prací. Počítali, že „lidský faktor“ přežije průměrně 40 dnů.

Koncentrační tábory, až na malé výjimky, v Protektorátu Čechy a Morava nebyly. Pouze v obsazeném pohraničí nacisté umístili řadu detašovaných pracovních táborů, které spravovaly „mateřské“ koncentrační tábory Dachau (Dolní Rakousko), Flossenbürg (Bavorsko, Falz) a Gross Rosen (Slezsko v dnešním Polsku, dříve Prusku).

Soví hory, asi 30 km od Broumova, nejsou velké. Jde jen o malebnou pahorkatinu. Je však protkaná nejméně 9 kilometry velkými štolami, většinou dvoupatrovými. Část chodeb je stále neobjevena. Dole se mohlo pracovat, v patře by vedly silové rozvody, vzduchotechnika atd. Jednalo se o systém štol, chodeb a sálů. V Sovích horách vězňové umírali. Ani podle rozsáhlých hřbitovů nikdo přesně nepoví, kolik nebohých vězňů, nejméně dvaceti národností, zde našlo svůj konec. Šlo převážně o mladé lidi ve věku 25–40 let, hlavně o Poláky, Slováky, Maďary, Němce, Židy, Rusy, Bělorusy, Ukrajince a Čechy. Žádný problém! Mateřský koncentrační tábor Gross Rosen „ztráty“ plynule doplňoval.

Navštívili jsme s manželkou jeden z nich – v Kolcích. V masových hrobech leží dva až čtyři tisíce nacistických obětí. Právě tam, na jednom z poválečných památníků, jsem našel název pro knihu o tragédii v Choustníkově Hradišti v únoru 1945 „Takový osud připravili lidé lidem“. Stojí za úvahu, zda ti, kteří hoře v nacistických koncentračních táborech způsobili, mohou být nazýváni lidmi.

Podle německých pramenů (Bedürftig F. – Třetí říše 1933–1945, Mnichov 2002) v lednu 1945 internovali zhruba 600 000 vězňů. Celkový počet obětí koncentračních a vyhlazovacích (Vernichtungslager) je astronomický – 6 000 000. Vyhlazovací tábory existovaly v obsazeném Polsku

(Belžec, Sobibor, Treblinka, Kulmhof), koncentrační a vyhlazovací Osvětim a Majdanek. Osudy Židů sdílely skupiny osob pro nacisty nepřijatelných – cikáni a sovětsí váleční zajatci. Ty vedli na smrt přímo.

V posledním válečném roce se nacházelo v KT Gross Rosen 77 904 vězňů, hlídalo je 4 000 strážných SS a jistou dobu je „léčil“ i válečný zločinec doktor Mengele. Ve stejné době pracovalo v Sovích horách na 13 000 vězňů. Když Rudá armáda 9. února 1945 překročila u Wroclawi Odru, Němci mateřský tábor a pobočné tábory urychleně evakuovali. Všemi prostředky. Vlaky, ale především ostrými denními pochody.

Jeden z táborů umístěný v Kaltwasser byl směřován do protektorátu na nádraží v Josefově. K. H. Frank však překročit protektorátní hranici u Heřmanic nepovolil. Vězňové museli přenocovat v Choustníkově Hradišti. Pátý den pochodu 18. února 1945 však vězňové byli značně vysílení. Došlo k selekci a slibům, že nemocní budou odvezeni. Šlo však jen o „nordickou lest“ doprovodu SS. Za vydatné asistence místních četníků a členů NSDAP je ubili.

Po osvobození v září 1945 bylo exhumováno 12 hrobů a důstojně pohřbeno 179 vězňů. Pískovcový památník poté odhalen 31. srpna 1952.

Doc. RSDr. Jaroslav Štraif, CSc.

V Sovích horách vězni pracovali na 13 místech. Transport 2000 vězňů vyšel 15. února 1945 z tábora v Kaltwasser.

PROGRAM 16. PIETNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ

- * Pokládání věnců a kytic oficiálních delegací a občanů k hromadnému hrobu obětí pochodu za zvuků smuteční hudby.
- * Úvodní projev
- * Hlavní projev
- * Vystoupení zástupců oficiálních delegací ze zahraničí a z České republiky
- * Zakončení pietního shromáždění státní hymnou České republiky

Pietní shromáždění pořádají:

Klub českého pohraničí, z. s., Královéhradeckého kraje,
Obecní úřad v Choustníkově Hradišti,
Český svaz bojovníků za svobodu, z. s., Královéhradeckého kraje
za významné podpory Krajského vojenského
velitelství AČR v Hradci Králové